

WYMAGANIA EDUKACYJNE, kl. 6
Słowa z uśmiechem, Ewa Horwath i Anita Żegleń.

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
Rozdział 1. Światy wyobraźni					
Słowa na cenzurowanym”. Rafał Kosik, <i>Felix, Net i Nika oraz Pałac Snów</i> (fragmenty)	- rozpoznaje bohaterów powieści - formułuje pytania na wskazany temat - wykorzystuje w interpretacji tekstów doświadczenia własne - zna pojęcie <i>fikcja literacka</i> - wypowiada się na temat poprawności języka w życiu codziennym	- prezentuje bohaterów - buduje zróżnicowane pytania - opisuje reakcje bohaterów - dostrzega fikcyjny charakter świata przedstawionego w utworze - uczestniczy w dyskusji na temat wyrazów obcych i zapożyczonych	- uzasadnia swoją opinię na temat bohatera właściwie dobranymi argumentami - wykorzystuje informacje z tekstu do tworzenia pytań - objasnia założenia projektu przedstawionego w tekście - wyjaśnia, na czym polega fikcja literacka - dobiera trafne argumenty w dyskusji	- ocenia predyspozycje bohatera do pełnienia funkcji społecznej - tworzy uporządkowany zestaw pytań - ocenia założenia projektu przedstawionego w utworze - odwołuje się w dyskusji do przykładów użycia języka w mediach	- wyraża opinię na temat obecności w języku wyrazów obcych i zapożyczonych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - komentuje sytuacje przedstawione w utworze, odwołując się do ogólnie przyjętych norm życia społecznego
„Okręgi, kule i trójkąty... Ortograficzna strefa tajemnic”. Pisownia wyrazów z <i>ó</i> i <i>u</i>	- wyszukuje wyrazy z <i>ó</i> i <i>u</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>ó</i> i <i>u</i>, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>ó</i> i <i>u</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>ó</i> i <i>u</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>ó</i> i <i>u</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>ó</i> i <i>u</i>
„Dziwne postacie z czasownikiem poznacie”. Powtórzenie wiadomości o czasowniku	- rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy - rozpoznaje w tekście formy liczb, czasów, osób, rodzajów gramatycznych czasownika - rozpoznaje nieosobowe formy czasownika	- tworzy formy liczby pojedynczej i mnogiej czasownika - tworzy formy różnych czasów czasownika - odmienia czasowniki przez osoby i rodzaje	- przekształca formy osobowe czasowników na bezokoliczniki i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - przekształca formy osobowe czasowników na formy nieosobowe zakończone na <i>-no</i>, <i>-</i>	- stosuje poprawnie i celowo różne formy gramatyczne czasowników - funkcjonalnie stosuje czasowniki dokonane i niedokonane w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany czasowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	- rozpoznaje niektóre czasowniki dokonane i niedokonane - wskazuje w tekście czasowniki w stronie czynnej i w stronie biernej	- wskazuje w tekście bezokoliczniki oraz formy nieosobowe zakończone na <i>-no, -to</i> - poprawnie stosuje formy czasowników dokonanych i niedokonanych w różnych czasach - zna pojęcia <i>czasowniki przechodnie</i> i <i>czasowniki nieprzechodnie</i>	<i>to</i> i odwrotnie odpowiednio do przyjętego celu - poprawnie i celowo używa czasowników dokonanych i niedokonanych - odróżnia czasowniki przechodnie od nieprzechodnich - poprawnie i celowo stosuje formy strony czynnej i biernej czasownika	używa form strony biernej i czynnej czasownika dla uzyskania jednoznaczności treści wypowiedzi	
„Co za czasy! Co za obyczaje!”. Dialog – rady dla piszących. Maria Krüger, <i>Godzina pąsowej róży</i> (fragmenty)	- prezentuje krótko bohaterkę tekstu - wyszukuje w tekście informacje na temat dawnej szkoły - wskazuje w tekście kwestie bohaterów i słowa narratora - podaje przykłady uzupełnień dialogowych z tekstu - zna funkcje znaków interpunkcyjnych w zapisie rozmowy - przy niewielkim wsparciu nauczyciela zapisuje dialog	- opisuje miejsce na podstawie ilustracji i fotografii - omawia różnice między szkołą dawną i współczesną - zna funkcje dialogu w tekście literackim - rozpoznaje uczucia na podstawie niewerbalnych środków komunikowania się - zapisuje dialog, korzystając z rad zmieszczonych w podręczniku	- omawia różne elementy świata przedstawionego - wyraża opinię o szkole w różnych epokach - wyszukuje w wypowiedziach dialogowych elementy charakterystyki pośredniej - używa właściwych środków językowych do nazwania różnych uczuć - zapisuje poprawnie dialog, używając właściwych znaków interpunkcyjnych i odpowiednich uzupełnień dialogowych	- w opisie bohatera uwzględnia wnioski wyciągnięte z przedstawionych zdarzeń - przytacza argumenty na poparcie swojej opinii o szkole - analizuje informacje zawarte w wypowiedziach dialogowych - rozpoznaje różne informacje zawarte w uzupełnieniach dialogowych - zapisuje dialog, używając różnorodnych uzupełnień dialogowych	redaguje bezbłędny językowo dialog – oryginalny pod względem treści i stylu
„Od myślenia głowa nie boli”. Trudne formy czasowników	zna zasady odmiany czasowników oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie	stosuje zasady odmiany czasowników	poprawnie używa większości czasowników oznaczających	poprawnie używa czasowniki oznaczające ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	przeszłym i stara się je stosować - zna zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami i stara się je stosować - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni zakończeń bezokoliczników - dostrzega trudności w odmianie wybranych czasowników użytych w ćwiczeniach	oznaczających ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - stosuje zasady pisowni <i>nie</i> z czasownikami - zna zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zakończeniach bezokolicznika i stara się je stosować - poprawnie odmienia większość czasowników użytych w ćwiczeniach	ruch, typu <i>iść</i>, w czasie przeszłym - stosuje zasady pisowni <i>-źć, -ść, -qć</i> w zapisie zakończeń bezokolicznika - poprawnie odmienia czasowniki użyte w ćwiczeniach	- poprawnie zapisuje zakończenia bezokolicznika - korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny w celu ustalenia poprawności językowej trudnych form czasowników	trudnych form czasowników w czasie przeszłym sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny
„Pieśń ujdzie cało”. Opowiadanie z dialogiem – rady dla piszących. Dorota Terakowska, <i>Córka Czarownic</i> (fragmenty)	- odpowiada na pytania dotyczące elementów świata przedstawionego - przygotowuje plan kilku obrazów filmowych dokumentujących jedną z przygód - zna pojęcie <i>literatura fantasy</i> - zapisuje prosty dialog - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze opowiadanie z dialogiem	- podaje najistotniejsze informacje na temat bohaterów, uwzględnia je w treści ogłoszenia - posługuje się ze zrozumieniem terminami <i>plener, kadr</i> - wskazuje elementy fantastyczne w omawianym tekście - redaguje krótkie opowiadanie z dialogiem, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	- objaśnia, na czym polega zło wyrządzane przez najeźdźców - formułuje precyzyjne wskazówki na temat elementów scenografii - interpretuje słowa pieśni - redaguje opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	- określa relacje łączące bohaterki i uzasadnia swoje zdanie - wykorzystuje wiedzę na temat tworzywa filmowego w analizie tekstu powieści - objaśnia znaczenie pieśni w kontekście powieściowych zdarzeń - redaguje rozbudowane, poprawne językowo, stylistycznie i kompozycyjnie opowiadanie z dialogiem i elementami opisu	- wypowiada się na temat problematyki tekstu, odwołując się do cech gatunkowych literatury <i>fantasy</i> - redaguje bezbłędne językowo i kompozycyjnie opowiadanie z dialogiem – oryginalne pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
„Gdyby babcia miała wąsy... Nie jest tak źle. Zastanów się”. Tryby czasowników	- rozpoznaje formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego - zna zasady akcentowania wyrazów w formie trybu przypuszczającego	- tworzy formy trybu oznajmującego, rozkazującego i przypuszczającego - stara się stosować zasady akcentowania wyrazów w formie trybu przypuszczającego	- przekształca zdania, wykorzystując różne formy trybu czasownika - poprawnie akcentuje większość czasowników w formie trybu przypuszczającego	- funkcjonalnie stosuje różne formy trybu czasownika w swoich wypowiedziach - poprawnie akcentuje czasowniki w formie trybu przypuszczającego	wykorzystuje twórczo i funkcjonalnie zdobytą wiedzę na temat trybów czasownika
„To się wie...”. Konstrukcje z zaimkiem zwrotnym <i>się</i>	- rozpoznaje w zdaniach zaimek zwrotny <i>się</i> - zna konstrukcje językowe z zaimkiem zwrotnym <i>się</i>	stosuje formy zaimka zwrotnego <i>się</i> w sytuacjach typowych	- opisuje różnice między czasownikami z zaimkiem <i>się</i> i bez niego - poprawnie stosuje zaimek zwrotny <i>się</i>	omawia funkcje zaimka zwrotnego <i>się</i> w różnych konstrukcjach składniowych	używa funkcjonalnie czasowników z zaimkiem zwrotnym <i>się</i> w sytuacjach nietypowych
„Gdyby nie było marzeń...”. Pisownia cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>	- wyszukuje wyrazy z częstkami <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> i stara się je stosować	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje cząstki <i>-bym, -byś -by, -byśmy, -byście</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni cząstek <i>-bym, -byś, -by, -byśmy, -byście</i>
„Komu tygrys, komu?... bo idę do domu”. Jean--Pierre Davidts, <i>Mały</i>	zna pojęcie <i>reklama</i>	odróżnia informacje od wypowiedzi oceniających	używa ze zrozumieniem i we właściwym kontekście słowa <i>reklama</i>	operuje słownictwem związanym z reklamą	redaguje bezbłędny językowo tekst o charakterze reklamowym – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
<i>Księżę odnaleziony</i> (fragmenty)	• wie, czym jest slogan reklamowy i rozumie jego funkcję • odczytuje intencje wypowiedzi reklamowej • czyta rady dla piszących tekst o charakterze perswazyjnym	• odczytuje znaczenie wybranych haseł reklamowych • rozpoznaje niektóre środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych • tworzy prosty tekst o charakterze reklamowym, korzystając z rad zamieszczonych w podręczniku	• rozpoznaje przysłowia i związki frazeologiczne w hasłach reklamowych • zna środki językowe występujące w wypowiedziach reklamowych • tworzy poprawny językowo i stylistycznie tekst o charakterze reklamowym	• rozpoznaje aluzje literackie w hasłach reklamowych • określa funkcję różnych środków językowych w wypowiedziach o charakterze perswazyjnym • używa w tekście o charakterze reklamowym bogatego języka i ciekawych rozwiązań graficznych	• tworzy slogany reklamowe, wykorzystując swobodnie konteksty kulturowe
„W galaktycznych przestworzach”. Janusz Christa, <i>Kajtek i Koko w kosmosie</i> (fragmenty)	• określa na schemacie czas życia i twórczości autora oraz czas zdarzeń przedstawionych w komiksie • opowiada o zdarzeniach • zna pojęcie <i>literatura fantastyczno-naukowa</i>	• opisuje tytułowych bohaterów komiksu • wskazuje motywy wykorzystane w komiksie • objaśnia pojęcie <i>literatura fantastyczno-naukowa</i>	• opisuje miejsca akcji poszczególnych fragmentów komiksu • określa problematykę utworów komiksowych • wyszukuje w tekście neologizmy • wskazuje rekwizyty charakterystyczne dla s.f.	• zwraca uwagę w prezentacji bohaterów na ich realistyczny lub fantastyczny charakter • określa funkcję neologizmów • wymyśla dalszy ciąg zdarzeń, utrzymując je w konwencji s.f.	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat neologizmów i ich funkcji w literaturze s.f. w swoich wypowiedziach na temat świata przedstawionego komiksu
„Rzeczowniki w krainach zwykłych i fantastyki”. Powtórzenie wiadomości o rzeczownikach	• rozpoznaje rzeczownik wśród innych części mowy • rozpoznaje formy liczby, przypadków i rodzajów rzeczownika • zna zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych i stara się je stosować	• odróżnia rzeczowniki własne od pospolitych • stosuje zasady pisowni rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • zna pojęcia <i>rzeczowniki żywotne i nieżywotne</i> oraz	• zapisuje poprawnie większość rzeczowników własnych i pospolitych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach • rozpoznaje rzeczowniki żywotne i nieżywotne • rozpoznaje rzeczowniki osobowe i nieosobowe	• zapisuje poprawnie rzeczowniki własne i pospolite • stosuje wiedzę o rzeczownikach osobowych i nieosobowych w odmianie rzeczownika • wykorzystuje wiedzę o odmianie rzeczowników w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	• twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany rzeczowników oraz zasad ich pisowni

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
		<i>rzeczowniki osobowe i nieosobowe</i> - tworzy poprawne formy przypadków rzeczownika w związkach wyrazowych - wie, od czego zależy końcówka odmienianego rzeczownika	- określa przypadki rzeczownika wymagane przez podane czasowniki lub przyimki - wykorzystuje wiedzę o tym, że te same końcówki mogą wystąpić w różnych przypadkach rzeczownika	wykorzystuje wiedzę na temat końcówek rzeczownika do poprawnego zapisu wyrazów	
„Gry z konwencją”. Stanisław Lem, <i>Bajka o maszynie cyfrowej, co ze smokiem walczyła</i>	- wyszukuje w tekście informacje dotyczące miejsca akcji - porządkuje zdarzenia w kolejności chronologicznej - wyszukuje w tekście neologizmy - wymienia wybrane cechy klasycznej baśni	- ustala czas akcji - wyszukuje informacje w tekście - wskazuje elementy komizmu w utworze - wymienia większość cech klasycznej baśni	- objaśnia, kim są bohaterowie tekstu, - relacjonuje pojedynek maszyny i człowieka - wyjaśnia inwencję autora w tworzeniu neologizmów - wskazuje podobieństwa oraz różnice między baśnią a utworem Stanisława Lema	- tworzy notatkę encyklopedyczną - używa ze zrozumieniem słowa <i>absurd</i> - formułuje przesłanie utworu	- objaśnia intertekstualny charakter opowiadania - redaguje bezbłędne językowo opowiadanie s.f. inspirowane tekstem baśni – oryginalne pod względem treści i stylu
„W zabawowej poradni językowej”. Nietypowe rzeczowniki	- identyfikuje jako rzeczowniki wyrazy oznaczające rzeczy, które mają cechę określoną za pomocą liczb, np. <i>setka</i>, <i>ósemka</i> - dostrzega trudności w tworzeniu form rzeczowników odmieniających się według odmiennych reguł	- rozpoznaje rzeczowniki oznaczające cechy i nazywające czynności - zna rzeczowniki odmieniające się tylko w liczbie pojedynczej lub tylko w liczbie mnogiej	- odmienia na dwa sposoby rzeczowniki typu <i>oko</i>, <i>ucho</i> – w zależności od znaczenia - tworzy poprawne formy większości rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	- wykorzystuje wiedzę o zmianach w temacie w odmianie niektórych rzeczowników - tworzy poprawne formy rzeczowników o trudnej odmianie, użytych w ćwiczeniach	- funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat osobliwości w odmianie nietypowych rzeczowników - sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny
„Żegluj, żeglarzu!”. Pisownia wyrazów z <i>rz</i> i <i>ż</i>	wyszukuje wyrazy z <i>rz</i> i <i>ż</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	stosuje zasady ortograficzne do	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>rz</i> i <i>ż</i> w zestawie	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>rz</i> i <i>ż</i> w zestawie	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	- zna zasady pisowni <i>rz</i> i <i>ż</i>, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	poprawnego zapisu wyrazów z <i>rz</i> i <i>ż</i>	ortogramów zawartych w ćwiczeniach	ortogramów zawartych w ćwiczeniach	z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>rz</i> i <i>ż</i>
„Opisuję i oceniam. Dobrze na lepsze zamieniam”. Stopniowanie przymiotników	- rozpoznaje przymiotnik wśród innych części mowy - określa liczbę i rodzaj przymiotników - zna stopnie przymiotnika - stopniuje przymiotniki	- wie, że przymiotnik dopasowuje swoją formę do określanego rzeczownika - określa przypadki przymiotników - wskazuje przymiotniki, niepodlegające stopniowaniu	- łączy przymiotniki i rzeczowniki w poprawne związki wyrazowe - stosuje przymiotniki we właściwych kontekstach - objaśnia funkcję stopni przymiotnika	- funkcjonalnie używa związków przymiotnika z rzeczownikiem - prawidłowo stopniuje trudne formy przymiotników	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia, odmiany i stopniowania przymiotników oraz zasad ich pisowni
„Chaos i harmonia”. Pisownia wyrazów z <i>ch</i> i <i>h</i>	- wyszukuje wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>h</i> i <i>ch</i>, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>h</i> i <i>ch</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>h</i> i <i>ch</i>

Rozdział 2. Wartości poszukiwane

„Odkrywanie prawdy o talentach”. Ewangelia wg św. Mateusza <i>Przypowieść o talentach</i>	- czyta uważnie przypowieść - określa cechy i postawy bohaterów przypowieści - wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście - ocenia zachowanie pana wobec sług - rozumie znaczenia słów i pojęć: <i>drugie dno</i>, <i>prawdy moralne</i>	- określa nadawcę oraz odbiorcę przypowieści - analizuje problem winy i kary - przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści - określa cechy fabuły przypowieści	- objaśnia znaczenia słowa <i>talent</i> - objaśnia przenośne znaczenia wybranych elementów świata przedstawionego - omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym	- omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych - w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
---	---	--	--	---	---

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
„Ortografia na szklanym ekranie”. Pisownia wyrazów wielką i małą literą	- wyszukuje wyrazy pisane wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni wyrazów wielką i małą literą, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów wielką i małą literą	zapisuje poprawnie większość wyrazów wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy wielką i małą literą w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni wielką i małą literą
„Humorystyczne i bardzo sceptyczne”. Stopniowanie przysłówków	- rozpoznaje przysłówkę wśród innych części mowy - rozpoznaje związki przysłówka z czasownikiem - zna stopnie przysłówka - stopniuje przysłówki	- wie, od jakich części mowy tworzone są przysłówki - zestawia przysłówki o przeciwnym znaczeniu - wskazuje przysłówki niepodlegające stopniowaniu	- rozpoznaje związki przysłówka z przymiotnikiem lub przysłówkiem - objaśnia funkcję stopni przysłówka	- rozpoznaje wyrażenia przymikowe w funkcji przysłówków - funkcjonalnie używa różnych stopni przysłówka w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i stopniowania przysłówków oraz zasad ich pisowni
„Opowieść z podwójnym dnem”. Ewangelia według św. Łukasza <i>Przypowieść o miłosiernym Samarytaninie</i>	- czyta uważnie przypowieść - określa cechy i postawy bohaterów przypowieści - wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście - ocenia zachowanie bohaterów	- określa nadawcę, odbiorcę oraz cechy fabuły przypowieści - ocenia postawy bohaterów - przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści	- objaśnia przenośne znaczenia elementów świata przedstawionego - omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym - objaśnia współczesne znaczenie słowa <i>samarytanin</i>	- omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych - w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania
„Błądzić jest rzeczą ludzką”. Ewangelia według św. Łukasza <i>Przypowieść o synu marnotrawnym</i>	- czyta uważnie przypowieść - określa cechy i postawy bohaterów przypowieści - wie, że przypowieści nie należy odczytywać tylko na poziomie dosłownym	- odtwarza wydarzenia przedstawione w tekście - ocenia zachowanie syna marnotrawnego, starszego brata i ojca	- opisuje i ocenia postawy bohaterów przypowieści - przytacza i objaśnia przesłanie przypowieści - określa cechy fabuły przypowieści - rozumie znaczenie pojęcia <i>symbol</i>	- objaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego - omawia przesłanie przypowieści w kontekście współczesnym - bierze udział w dyskusji na temat wybaczenia	- omawia problematykę tekstu, odwołując się swobodnie do kontekstów historycznych i kulturowych - w sposób dojrzały i przemyślany komentuje zachowania bohaterów, uwzględniając motywy ich działania

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
		zapoznaje się z pojęciem <i>symbol</i>			prowadzi dyskusję
„W muzealnej sali liczbom miejsce dali”. Typy liczebników	- rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy - odróżnia liczebniki główne od porządkowych	- wykorzystuje wiedzę o zależności form liczebnika od form określanego rzeczownika - rozpoznaje liczebniki zbiorowe, ułamkowe i nieokreślone	- wykorzystuje wiedzę na temat zależności form czasownika w roli orzeczenia od niektórych liczebników określających podmiot - stosuje prawidłowe formy liczebników	- używa poprawnych form liczebników w związkach wyrazowych - funkcjonalnie stosuje różne typy liczebników w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i funkcji różnych typów liczebników
„Prawdziwych przyjaciół poznajemy w biedzie”. Ignacy Krasicki <i>Przyjaciele</i>	- zapisuje tytuły ilustracji w formie równoważników zdań - dostrzega uosobienia w tekście - umiejętnie korzysta ze słownika języka polskiego w celu objaśnienia wskazanego hasła - zna pojęcie <i>moral</i>	- przytacza właściwe fragmenty tekstu - wie, jaką funkcję pełni uosobienie w bajkach - ocenia postępowanie bohaterów - formułuje pouczenie wynikające z utworu	- przekształca wypowiedzi bohaterów na współczesną wersję językową - poprawnie dopasowuje epitety i określenia dotyczące poszczególnych bohaterów - zna pojęcie <i>ironia</i> - uogólnia przesłanie tekstu za pomocą przysłówia	- proponuje interpretację głosową kwestii wypowiedzianych przez bohaterów tekstu - wskazuje fragment tekstu o charakterze podsumowania - dostrzega ironiczny charakter epitetu <i>serdeczny</i> - formułuje poprawną i bogatą językowo wypowiedź zawierającą opinię na temat przyjaźni	tworzy opowiadanie z dialogiem inspirowane bajką Ignacego Krasickiego – oryginalne pod względem treści i stylu
„Drogę Królewską przemierzamy i przeszkody omijamy”. Trudne formy liczebników	- odróżnia liczebniki proste od złożonych - dostrzega trudności w zakresie odmiany niektórych liczebników	wykorzystuje wiedzę o budowie liczebników złożonych do poprawnego ich zapisu	wykorzystuje wiedzę o odmianie liczebników prostych i złożonych w wypowiedziach ustnych oraz pisemnych	poprawnie odmienia liczebniki wielowyzwowe	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form liczebników
„I śmiech niekiedy może być nauką”. Ignacy Krasicki <i>Lew pokorny</i> , <i>Szczur i kot</i> , <i>Wół i mrówki</i> ,	- dostrzega komizm w bajkach - wie, że w bajkach zwierzęta uosabiają cechy ludzkie - zna pojęcie <i>kontrast</i>	- zna pojęcie <i>komizm</i> - określa cechy charakteru bohaterów zwierzęcych w bajkach	- objaśnia, na czym polega komizm w wybranych bajkach - objaśnia pojęcie <i>alegoria</i> - używa skonstruowanych epitetów w wypowiedzi na temat bajek	- rozpoznaje różne rodzaje komizmu - wskazuje przykłady alegorii w tekstach bajek - objaśnia funkcję kontrastu w bajkach	wyraża opinię na temat wartości przedstawionych w bajkach Ignacego Krasickiego, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
<i>Żółw i mysz, Malarze, Mądry i głupi</i>	- rozpoznaje bajkę wśród innych tekstów literackich - omawia morał wybranej bajki	- wskazuje w bajkach elementy zestawione na zasadzie kontrastu - wskazuje różnice pomiędzy bajką i baśnią	wskazuje cechy bajki na przykładzie wybranych utworów Ignacego Krasickiego	wyjaśnia, na czym polega dydaktyczny charakter bajek	
„Ktoś, kto innych zastępuje, na szacunek zasługuje”. Zaimki i ich znaczenie	- zna pojęcie <i>zaimek</i> - rozpoznaje niektóre <i>zaimki</i> wśród innych części mowy	- wie, że funkcją zaimków jest zastępowanie innych części mowy - stosuje poprawne formy zaimków odmiennych	rozpoznaje zaimki ze względu na część mowy, którą zastępują	funkcjonalnie stosuje różne typy zaimków w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia i odmiany różnych grup zaimków oraz zasad ich pisowni
„Tu i ówdzie, siaki, owaki... Enigmatycznie, ale praktycznie”. Trudne formy zaimków	wie, że zaimki osobowe mogą mieć formy krótsze i dłuższe	wykorzystuje wiedzę o sytuacjach, w których należy używać krótszych i dłuższych form zaimków	rozpoznaje zaimki ze względu na funkcję, jaką pełnią	wykorzystuje wiedzę o funkcjach zaimków w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych	poprawnie używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych trudnych form zaimków różnych typów
„Nosila czapla razy kilka...”. Ignacy Krasicki <i>Czapla ryby i rak, Kruk i lis</i>	- odróżnia w tekście informacje ważne od informacji drugorzędnych - podjmuje próby przekształcenia zdań złożonych na pojedyncze oraz zastępowania słów i wyrażeń szczegółowych ogólnymi - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze notatkę	- sporządza plan najważniejszych zdarzeń - przekształca zdania złożone na pojedyncze oraz zastępuje słowa i wyrażenia szczegółowe ogólnymi - redaguje notatkę, korzystając z rad w podręczniku	- wyciąga wnioski na temat przyczyn i skutków zdarzeń w bajce - uogólnia przesłanie bajki za pomocą trafnie dobranej przysłówia - redaguje poprawną językowo i stylistycznie notatkę	- używa ze zrozumieniem słów <i>manipulacja</i> i <i>hipokryzja</i> w wypowiedzi na temat działań głównej bohaterki - wie, jaka jest funkcja stylistyczna przekształceń składniowych i leksykalnych - redaguje zwięzłą, poprawną językowo i stylistycznie notatkę	redaguje bezbłędną językowo oraz formalnie notatkę – oryginalną pod względem treści i stylu
„Gdy złodzieje rozrabiają, detektywi pracę mają”. Przyimki	- rozpoznaje przyimek wśród innych części mowy - rozpoznaje przyimki proste i złożone	- tworzy przyimki złożone - wie, że przyimki wymagają użycia odpowiedniego przypadku rzeczownika	używa poprawnych wyrażeń przyimkowych w celu określenia relacji przestrzennych, czasowych oraz innych zależności	- poprawnie zapisuje przyimki złożone - poprawnie zapisuje wyrażenia przyimkowe	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia przyimków, wyrażeń przyimkowych oraz ich funkcji

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	wie, jak zbudowane jest wyrażenie przyimkowe	rozpoznaje przyimki funkcjonujące tylko w wyrażeniach przyimkowych	odróżnia wyrażenia funkcjonujące jak przyimek od wyrażen w funkcji przysłówka	funkcjonalnie stosuje wyrażenia przyimkowe w swoich wypowiedziach	
„Dla zdrowia i urody”. Pisownia przyimków i wyrażen przyimkowych	- wyszukuje wyrażenia przyimkowe i przyimki złożone w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych i stara się je stosować	stosuje zasady łącznej i rozdzielnej pisowni przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przyimki złożone i wyrażenia przyimkowe w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni łącznej i rozdzielnej przyimków złożonych i wyrażen przyimkowych
„Pomiędzy bajkami i bajkopisarzami”. Spójniki	- zna pojęcie <i>spójnik</i> - rozpoznaje niektóre spójniki wśród innych części mowy	wskazuje spójniki, przed którymi zasadniczo nie stawia się przecinków	objaśnia funkcję spójników w zdaniach pojedynczych i złożonych	funkcjonalnie używa spójników w swoich wypowiedziach	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę oraz umiejętności językowe dotyczące znaczenia spójników oraz ich funkcji w zdaniach pojedynczych i złożonych
„Emocji bez liku? Słów poszukaj w słowniku”. Wykrzyknik	- zna pojęcie <i>wykrzyknik</i> jako część mowy - rozpoznaje wykrzykniki w tekście	- uzupełnia wypowiedzi odpowiednimi wykrzyknikami - wie, że wykrzyknik nie wchodzi w związki wyrazowe w zdaniu	- używa wykrzykników w wypowiedziach - rozpoznaje funkcje wykrzykników	- określa funkcje wykrzykników - poprawnie zapisuje wykrzykniki	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wykrzyknikach i ich funkcji do budowania wypowiedzi o charakterze artystycznym
„Z pewnością lub z niedowierzaniem. Czy to się stanie?” Partykuła	- zna pojęcie <i>partykuła</i> - rozpoznaje partykuły w tekście	uzupełnia wypowiedzi partykułami w określonym celu	- używa partykuł w wypowiedziach - rozpoznaje funkcje partykuł	- określa funkcje partykuł - poprawnie zapisuje partykuły	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o partykułach i ich funkcji do modyfikowania znaczenia wypowiedzi

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
„Ostatnia bitwa generała”. Juliusz Słowacki <i>Sowiński w okopach Woli</i>	- czyta uważnie tekst, przypisy i zapoznaje się z kontekstem historycznym utworu - przedstawia bohatera utworu	- opowiada o wydarzeniach ukazanych w utworze - opisuje bohatera utworu	- określa temat utworu - opisuje postawę bohatera utworu - przedstawia i uzasadnia swoje zdanie - wskazuje użyte w utworze środki językowe	- opisuje miejsce akcji - ocenia postawę bohatera utworu - objaśnia znaczenie legendy literackiej - określa funkcję użytych środków językowych	- wyjaśnia symboliczne znaczenie obrazów poetyckich - porównuje Leonidasa z generałem Sowińskim
„Tęsknota za światem utraconym?” Anna Kamieńska <i>Prośba</i>	- czyta tekst poetycki - zapoznaje się z pojęciem <i>hymnu</i> - rozpoznaje modlitewny charakter utworu	- opisuje obrazy poetyckie w utworze - opisuje nastrój wiersza - wymienia cechy hymnu	- określa osobę mówiącą i opisuje jej uczucia - określa, czy tekst jest hymnem i uzasadnia swoje zdanie - zestawia wartości i antywartości	- wskazuje funkcję apostrofy - wyjaśnia znaczenie metafor - przygotowuje chmurę słów inspirowanych wierszem	- interpretuje tekst poetycki, uwzględniając wnioski z analizy utworu - bierze pod uwagę kontekst biograficzny utworu
„Nie wszystko jest identyczne... Nie wszyscy są tacy sami... Nie bójmy się odmienności!”. Pisownia <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	- wyszukuje wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady pisowni <i>nie</i> z rzeczownikami, czasownikami, przymiotnikami, przysłówkami, liczebnikami i zaimkami, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu <i>nie</i> z różnymi częściami mowy	zapisuje poprawnie większość wyrazów z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z <i>nie</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy

Rozdział 3. Małe filozofowanie

„Co było pierwsze, jajko czy kura?... czyli przygoda z filozofią”. Isaac Bashevis Singer, <i>Dzień, w którym się zgubiłem</i> (fragmenty)	- redaguje ogłoszenie na temat bohatera - zapisuje rozmowę na temat usposobienia i zwyczajów bohatera - wie, czym zajmuje się filozofia	- opowiada o zdarzeniach - wie, że bohaterowie mogą być charakteryzowani bezpośrednio lub pośrednio	- porządkuje relacje na temat bohatera - rozpoznaje cechy bohatera na podstawie charakterystyki pośredniej	- podsumowuje zdarzenia z tekstu za pomocą właściwego przysłowia - opisuje bohatera, wprowadzając elementy charakterystyki bezpośredniej i pośredniej	- redaguje bezbłędne językowo ogłoszenie – oryginalne pod względem treści i stylu - przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi
---	---	--	---	--	--

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
		wskazuje w tekście pytania o charakterze filozoficznym	formułuje pytania o charakterze filozoficznym	formułuje pytania dotyczące znaczenia i sensu twierdzeń filozoficznych	
„Czy o tym śniło się filozofom?”. Powtórzenie wiadomości o wypowiedzeniach	- tworzy różne typy wypowiedzi - stosuje wypowiedzenia oznajmujące, rozkazujące, pytające w zależności od celu wypowiedzi - odróżnia zdanie od wypowiedzenia bez osobowej formy czasownika	- wie, że wypowiedzenie wykrzyknikowe służy podkreśleniu ekspresji wypowiedzi - rozpoznaje równoważniki zdań - odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego	- wykorzystuje wiedzę o odmianie wyrazów do tworzenia poprawnych wypowiedzi - wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki zdań w swoich wypowiedziach	- celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzi dla osiągnięcia zamierzonych efektów - wykorzystuje wiedzę o budowie wypowiedzi w interpretacji tekstów poetyckich	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów wypowiedzi w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Bogactwo człowieka mierzy się rzeczami, z których on rezygnuje”. Michel Piquemal, <i>Drogocenna perła</i>	- streszcza historię przedstawioną w tekście - wypowiada swoje zdanie na temat wartości bogactwa	- rozpoznaje i nazywa uczucia bohatera - wskazuje przysłowie oddające sens opowieści - rozpoznaje niektóre cechy przypowieści w omawianym utworze	- rozpoznaje symboliczne znaczenie perły - uzasadnia swoje zdanie na temat bogactwa odpowiednio dobranymi argumentami	- wskazuje przesłanie utworu - omawia cechy przypowieści w odniesieniu do tekstu o perle	wyraża własny punkt widzenia na temat wartości materialnych i niematerialnych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
„Kim był i czym się wsławił? Orzeczenie o tym prawi”. Orzeczenia czasownikowe i imienne	- rozpoznaje w zdaniu orzeczenie - wie, że funkcję orzeczenia w zdaniu pełni najczęściej czasownik w formie osobowej - zna pojęcie <i>orzeczenie czasownikowe</i> - zna pojęcie <i>orzeczenie imienne</i>	- rozpoznaje orzeczenie czasownikowe w zdaniu - wie, jak zbudowane jest orzeczenie imienne - rozpoznaje orzeczenie imienne w zdaniu	- rozpoznaje orzeczenia utworzone przez wyrazy typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> z towarzyszącym im bezokolicznikiem - nazywa części mowy występujące w funkcji orzecznika	- funkcjonalnie i poprawnie używa orzeczenia czasownikowego, imiennego oraz orzeczenia z wyrazami typu <i>trzeba, można, należy, warto</i> w zdaniu - wykorzystuje wiedzę o różnych typach orzeczeń do tworzenia poprawnych językowo oraz stylistycznie tekstów	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów orzeczeń oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
„Do «Czasu Snu», do początku początków”. Jan Parandowski <i>Narodziny świata</i> (fragmenty <i>Mitologii</i>)	- czyta tekst i przypisy - opowiada treść mitu	- wymienia imiona pierwszych bóstw - wyodrębnia etapy powstawania świata - opowiada o powstaniu człowieka	- opowiada o powstaniu świata według mitologii - wyjaśnia znaczenia frazeologizmów pochodzących z mitologii	- opisuje walki bogów i określa ich emocje - używa frazeologizmów mitologicznych w zdaniach odnoszących się do współczesności	- wypowiada się w roli Zeusa - interpretuje mit o czterech wiekach ludzkości
„Na początku było słowo...” Stary Testament <i>Księga Rodzaju</i> (fragment)	- czyta tekst i przypisy - wyszukuje w tekście informacje o poszczególnych etapach stwarzania świata	- nazywa stwarzane kolejno byty - opisuje świat stworzony przez Boga - porównuje mitologiczny i biblijny opis powstawania świata	- opisuje sposób stwarzania świata przez Boga - podaje cechy Boga - wymienia przywileje i obowiązki człowieka - wskazuje różnice między mitologicznym i biblijnym stworzeniem świata	- wyjaśnia symboliczne znaczenie światła i ciemności - objaśnia znaczenie słów: Bóg stworzył człowieka na swój obraz - wskazuje podobieństwa między mitologicznym i biblijnym stworzeniem świata	- wyjaśnia symboliczne znaczenie liczby siedem, korzysta ze słownika symboli - interpretuje znaczenie fresku Michała Anioła <i>Stworzenie Adama</i> i wskazuje jego związek z tekstem biblijnym
„Szczęście do nas przybywa i podmioty odkrywa”. Rodzaje podmiotów	- rozpoznaje w zdaniu podmiot - zna pojęcie <i>podmiot gramatyczny</i> - zna pojęcia <i>podmiot szeregowy</i> i <i>podmiot towarzyszący</i>	- zna pojęcie <i>podmiot logiczny</i> - zna pojęcie <i>podmiot domyślny</i> - wie, że w funkcji podmiotu występują rzeczowniki oraz inne części mowy w funkcji rzeczownikowe	- rozpoznaje sytuacje, w których należy użyć podmiotu logicznego - rozumie funkcję stylistyczną podmiotu domyślnego - rozpoznaje zdania bezpodmiotowe	- rozpoznaje różne typy podmiotów w zdaniach - funkcjonalnie i poprawnie używa różnych typów podmiotów w zdaniach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów podmiotów oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„W sprawach najważniejszej wagi”. List oficjalny – rady dla piszących. <i>Dekalog św. Franciszka</i>	- czyta <i>Dekalog św. Franciszka</i> i analizuje jego treść - czyta informacje o św. Franciszku	- uogólnia treść zapisów kolejnych punktów <i>Dekalogu</i> w formie tytułów - wykorzystuje informacje o postaci świętego	- określa odbiorcę słów św. Franciszka - wymienia współczesne osoby kierujące się w życiu filozofią franciszkańską	- określa intencję wypowiedzi sformułowanej w formie dekalogu - analizuje współczesną rzeczywistość przez pryzmat filozofii franciszkańskiej	redaguje bezbłędny językowo oraz formalnie list oficjalny – oryginalny pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	- rozpoznaje oficjalną i nieoficjalną sytuację komunikacyjną - zna budowę i wyznaczniki listu oficjalnego - przy niewielkim wsparciu nauczyciela pisze list oficjalny	Franciszka w analizie dzieła malarskiego - wie, w jakich sytuacjach komunikacyjnych używać języka oficjalnego - zapisuje poprawnie datę dzienną - redaguje list oficjalny, korzystając z rad w podręczniku	- objaśnia pojęcia <i>język oficjalny</i> i <i>język nieoficjalny</i> - analizuje budowę regulaminu - redaguje poprawny formalnie, językowo i stylistycznie list oficjalny	- rozpoznaje sformułowania charakterystyczne dla języka oficjalnego - formułuje zasady dotyczące zapisu informacji w punktach - redaguje zwięzły, poprawny językowo i stylistycznie list oficjalny	
„Życie ze szczyptą fantazji”. Pisownia zakończeń <i>-i</i> , <i>-ii</i> , <i>-ji</i>	- wyszukuje wyrazy z zakończeniami <i>-i</i>, <i>-ii</i>, <i>-ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z zakończeniami <i>-i</i>, <i>-ii</i>, <i>-ji</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z zakończeniami <i>-i</i>, <i>-ii</i>, <i>-ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z zakończeniami <i>-i</i>, <i>-ii</i>, <i>-ji</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-i</i>, <i>-ii</i>, <i>-ji</i>
„W sali muzeum piękne trofeum”. Przydawki	- rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone przymiotnikami - zna funkcję składniową przydawki	- buduje poprawne związki wyrazowe z przydawkami - wie, jakimi częściami mowy może być wyrażona przydawka	- rozpoznaje w zdaniu przydawki wyrażone różnymi częściami mowy - rozumie zależność szyku przydawki i jej znaczenia	- celowo i funkcjonalnie wykorzystuje przydawki w swoich wypowiedziach - funkcjonalnie używa różnorodnych przydawek w opisie dzieła sztuki	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat przydawek oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„O prawdzie kilka słów prawdy”. Jan Twardowski, <i>Prawda</i>	- wypowiada się na temat tekstu, omawia wrażenia czytelnicze - wie, że prawda jest uniwersalną wartością	- wyodrębnia różne prawdy przywołane w wierszu - używa frazeologizmów ze słowem <i>prawda</i>	- wskazuje środki stylistyczne użyte do opisu prawdy - objaśnia metaforyczne porównanie - rozważa znaczenie wartości prawdy w stosunkach międzyludzkich	- opisuje różne typy prawdy z wiersza za pomocą bliskoznacznych określeń - wskazuje sytuacje życiowe, które można skomentować słowami z wiersza - używa ze zrozumieniem słowa <i>dogmat</i>	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - redaguje bezbłędne językowo opowiadanie – oryginalne pod względem treści i stylu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
„Z kim walczyli? Przeciw komu? Przyjrzyj się im po kryjomu”. Dopełnienia	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone rzeczownikami - zna funkcję składniową dopełnienia	- buduje poprawne związki wyrazowe z dopełnieniami - wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone dopełnienia	- rozpoznaje w zdaniu dopełnienia wyrażone różnymi częściami mowy - rozumie zależność między stroną czynną i bierną czasownika a funkcją dopełnienia	- rozpoznaje dopełnienia wyrażone czasownikiem w bezokoliczniku - określa formę dopełnienia w zdaniach twierdzących i przeczących - celowo i funkcjonalnie wykorzystuje dopełnienia w swoich wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat dopełnień oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„Różne miejsca odwiedzamy i atrakcje przedstawiamy”. Rodzaje okoliczników	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki czasu, miejsca i sposobu - zna funkcję składniową okoliczników	- buduje poprawne związki wyrazowe z okolicznikami - wie, jakimi częściami mowy mogą być wyrażone okoliczniki	- rozpoznaje w zdaniu okoliczniki celu i przyczyny - nazywa części mowy, którymi wyrażone są okoliczniki	funkcjonalnie używa okoliczników różnego typu w swoich wypowiedziach	twórczo i swobodnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych typów okoliczników oraz funkcji tych części zdania w wypowiedzeniach
„Teatromania receptą na zdania”. Analiza zdania pojedynczego	- rozpoznaje funkcje składniowe wyrazów użytych w wypowiedzeniach (<i>podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie, okolicznik</i>) - przedstawia na wykresie zależności logiczne między wyrazami	- wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określone i określające - wymienia pytania, na które odpowiadają wyrazy określające	- analizuje związki logiczne między wyrazami, wykorzystując odpowiednie schematy - używa ze zrozumieniem pojęć <i>podmiot, orzeczenie, przydawka, okolicznik, dopełnienie</i> podczas analizy składniowej zdania	- objaśnia związki wyrazowe i strukturę zdania, wykorzystując odpowiednie schematy i notatki graficzne - używa funkcjonalnie nazw wszystkich części zdania podczas jego analizy składniowej	- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat związków wyrazowych w zdaniu - przedstawia oryginalne wskazówki ułatwiające innym uczniom analizę budowy zdania pojedynczego
„Na ekranie – zdanie”. Zdania podrzędnie złożone	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędnie złożone</i> - ze zdań pojedynczych tworzy zdania podrzędnie złożone	- objaśnia pojęcie <i>zdania podrzędnie złożone</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiadają zdania podrzędne	stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach podrzędnie złożonych	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone odpowiednio do przyjętego celu - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędnie złożone w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
„Melomani są wzywani”. Zdania współrzędnie i podrzędnie złożone	- rozpoznaje zdania współrzędnie złożone - zna najczęściej używane spójniki w zdaniach współrzędnie złożonych - rozpoznaje zdania podrzędnie złożone	- zna cztery typy zdań złożonych: łączne, rozłączne, przeciwstawne i wynikowe - odróżnia treści przekazywane przez zdania współrzędnie złożone różnego typu - objaśnia sposób łączenia zdań składowych w zdaniu złożonym	- przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach współrzędnie złożonych, używając wykresów - przedstawia zależności między zdaniami składowymi w zdaniach podrzędnie złożonych, używając wykresów - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań złożonych różnego typu	- poprawnie przekształca zdania złożone na zdania pojedyncze odpowiednio do przyjętego celu - funkcjonalnie tworzy zdania współrzędnie i podrzędnie złożone różnego typu - zapisuje zdania złożone zgodnie z zasadami interpunkcji	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat różnych typów zdań złożonych w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Osobę, którą lubił, poślubił...” Zdanie podrzędne przydawkowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne przydawkowe</i> - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym przydawkowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne przydawkowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne przydawkowe	- tworzy zdania podrzędne przydawkowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym przydawkowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym przydawkowym - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne przydawkowe w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym przydawkowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Co o tym sądzisz? Jakie masz zdanie? Zróbmy wstępne rozpoznanie”. Zdania dopełnieniowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne dopełnieniowe</i> - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym dopełnieniowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne dopełnieniowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne dopełnieniowe	- tworzy zdania podrzędne dopełnieniowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym dopełnieniowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym dopełnieniowym - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne dopełnieniowe w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym dopełnieniowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„W odległym świecie wiedzę znajdziecie”. Zdania podrzędne okolicznikowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne okolicznikowe</i> - zna rodzaje zdań okolicznikowych	rozpoznaje rodzaje zdań podrzędnych okolicznikowych	- nazywa rodzaje zdań podrzędnych okolicznikowych - tworzy zdania podrzędne okolicznikowe	poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym okolicznikowym	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym okolicznikowym

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	zapisuje zdanie złożone z podrzędnym okolicznikowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne okolicznikowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiadają zdania podrzędne okolicznikowe	stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym okolicznikowym	funkcjonalnie tworzy różne rodzaje zdań podrzędnych okolicznikowych w swoich wypowiedziach	w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Przysłowie ci podpowie”. Zdanie podrzędne podmiotowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne podmiotowe</i> - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym podmiotowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne podmiotowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne podmiotowe	- tworzy zdania podrzędne podmiotowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym podmiotowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym podmiotowym - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne podmiotowe w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym podmiotowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„Jest taki, że aż dech zapiera...”, Zdanie podrzędne orzecznikowe	- zna pojęcie <i>zdanie podrzędne orzecznikowe</i> - zapisuje zdanie złożone z podrzędnym orzecznikowym	- objaśnia pojęcie <i>zdanie podrzędne orzecznikowe</i> na przykładach - wymienia pytania, na które odpowiada zdanie podrzędne orzecznikowe	- tworzy zdania podrzędne orzecznikowe - stosuje zasady interpunkcji dotyczące łączenia zdań składowych w zdaniach złożonych z podrzędnym orzecznikowym	- poprawnie przekształca zdania pojedyncze na zdania podrzędnie złożone z podrzędnym orzecznikowym - funkcjonalnie tworzy zdania podrzędne orzecznikowe w swoich wypowiedziach	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat zdań podrzędnie złożonych z podrzędnym orzecznikowym w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych
„I łaciate, i kudłate, pręgowane i skrzydlate...”. Zasady użycia znaków interpunkcyjnych	- stosuje funkcjonalnie kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu wypowiedzi - zna zasady dotyczące użycia przecinka w zdaniu pojedynczym oraz złożonym i stara się je stosować	- stosuje poznane zasady użycia przecinka w zdaniu pojedynczym i złożonym - stara się stosować zasady użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	- poprawnie stawia przecinki w zdaniach pojedynczych i złożonych - stosuje zasady użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	poprawnie używa dwukropka, nawiasu i cudzysłowu	- twórczo wykorzystuje w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych wiedzę na temat funkcji znaków interpunkcyjnych na końcu wypowiedzi - twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat różnych funkcji nawiasu, dwukropka i cudzysłowu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	- dostrzega trudności w zakresie użycia dwukropka, nawiasu i cudzysłowu - korzysta ze słownika ortograficznego				twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje w swoich wypowiedziach pisemnych wiedzę na temat użycia przecinków w zdaniach pojedynczych i złożonych

Rozdział 4. Piękno uchwycone

„Pomiędzy nocą a dniem, pomiędzy jawą a snem”. Jerzy Harasymowicz <i>W marcu nad ranem</i>	- przytacza epitety z wiersza - wyszukuje porównania dotyczące zwierząt - zna pojęcie <i>obraz poetycki</i>	- wymienia elementy krajobrazu z wiersza - wskazuje przenośnie mające charakter ożywienia - określa cechy obrazu poetyckiego	- nadaje tytuły kolejnym zwrotkom wiersza - objaśnia znaczenie przenośni - rozumie wpływ środków językowych na charakter obrazu poetyckiego	- wybiera epitety najpełniej oddające istotę opisywanych obiektów - podpisuje ilustracje trafnie dobranymi metaforami - objaśnia pojęcie <i>obraz poetycki</i> w odniesieniu do omawianego tekstu	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza
„Wkroczyć w językowy świat ze słownikiem za pan brat”. Słownik poprawnej polszczyzny	- samodzielnie korzysta z informacji zawartych w słowniku ortograficznym, słowniku języka polskiego oraz wyrazów bliskoznacznych - zna funkcję słownika poprawnej polszczyzny	- korzysta ze słownika wyrazów obcych - zna budowę słownika poprawnej polszczyzny - wyszukuje hasła w słowniku poprawnej polszczyzny	- korzysta ze słownika poprawnej polszczyzny - wykorzystuje treści słownikowe do wykonania ćwiczeń	korzysta z różnych typów słowników – odpowiednio do potrzeb	sprawnie posługuje się słownikiem poprawnej polszczyzny, korzystając swobodnie ze skrótów, odsyłaczy i innych informacji
„Oryginalne obrazy malarza oryginała”. Bożena Fabiani <i>Moje gawędy o sztuce</i> (fragmenty)	- zaznacza na osi czasu okres życia artysty - nazywa swoje reakcje odbiorcze dotyczące dzieł malarskich - rozpoznaje w tekście zgrubienia	- przytacza z tekstu fakty dotyczące życia i twórczości malarza - przedstawia swoją opinię na temat prezentowanych dzieł malarskich - wie, jaka jest funkcja zgrubień	- określa stanowisko autorki wobec dzieł malarza - wyraża swoje zdanie na temat opinii o dziełach malarza zaprezentowanej w tekście - omawia pojęcie <i>zgrubienie</i>, odwołując się do przykładów z tekstu	- wskazuje w tekście wyrazy oceniające - używa ze zrozumieniem wyrazów <i>subiektywny, obiektywny, pejoratywny</i> - przytacza z tekstu słowa wyrażające negatywne emocje	- wyraża opinię na temat dzieła sztuki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska - objaśnia na podstawie informacji w przypisach funkcje karykatury i groteski

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	wyszukuje w tekście informacje pozwalające naszkicować postać	funkcjonalnie przekształca tekst	dostrzega elementy karykaturalne w dziele malarskim		twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słownej
„Do ćwiczenia języka dobra jest fonetyka”. Powtórzenie wiadomości o głoskach i literach	- dzieli wyrazy na głoski i litery - wykorzystuje znajomość alfabetu w praktyce - odróżnia spółgłoski od samogłosek	- rozpoznaje wyrazy dźwiękonaśladowcze - podaje przykłady wyrazów o różnej liczbie liter i głosek - rozpoznaje spółgłoski dźwięczne i bezdźwięczne oraz twarde i miękkie	- prawidłowo oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w wyrazach użytych w ćwiczeniach - poprawnie zapisuje wyrazy z podanymi grupami samogłosek i spółgłosek	- funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat liter i głosek w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych - wykorzystuje inne formy wyrazu lub wyrazy pokrewne dla uzasadnienia pisowni głosek dźwięcznych	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek i liter w różnych sytuacjach problemowych
„Czarodzieje pędzla i pióra”. Rady dla opisujących obraz. Paul Cézanne <i>Martwa natura z jabłkami i pomarańczami</i>	- ogląda uważnie reprodukcje obrazów zamieszczone w podręczniku - wie, co przedstawia martwa natura - podaje podstawowe informacje na temat obrazu - przy niewielkim wsparciu nauczyciela redaguje opis obrazu	- wskazuje i nazywa najbardziej widoczne elementy obrazów - wyraża opinię na temat dzieła malarskiego - redaguje opis obrazu, korzystając z rad w podręczniku	- wyszukuje elementy kompozycji nawiązujące do kształtu wybranych brył geometrycznych - używa ze zrozumieniem sformułowań dotyczących techniki malarskiej - redaguje opis obrazu, stosując różnorodne środki językowe	- porównuje elementy obrazu ukazane w technice malarskiej i fotograficznej - formułuje wypowiedź w funkcji perswazyjnej, zachęcającą do zakupu dzieła - redaguje rozbudowany, poprawny kompozycyjnie, językowo i stylistycznie opis obrazu	- redaguje bezbłędny językowo opis krajobrazu – oryginalny pod względem treści i stylu - swobodnie i funkcjonalnie posługuje się w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych różnicowanym słownictwem o funkcji oceniającej
„Słowem malowane”. Maria Pawlikowska-Jasnorzewska <i>Olejne jabłka</i>	- wskazuje w wierszu epitety oddziałujące na zmysł wzroku - określa sytuację liryczną w wierszu - redaguje zaproszenie na wernisaż	- wyszukuje w utworze wyrazy związane tematycznie z malarstwem - określa emocje osoby mówiącej	- określa funkcję uosobień użytych w wierszu - przyporządkowuje różne środki wyrazu do właściwych dziedzin sztuki	- odczytuje znaczenie przenośnych określeń - porównuje dzieło poetyckie z malarskim, wskazuje podobieństwa i różnice	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
					przedstawia w oryginalny sposób różnice między różnymi tekstami kultury
„Miauczy, świszczy i zgrzyta? Na wesoło o tym, co w domu słychać”. Oznaczanie głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	- wyszukuje wyrazy ze spółgłoskami miękkimi, dźwięcznymi i bezdźwięcznymi w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - zna zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych, stara się je stosować - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady oznaczania spółgłosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych	poprawnie oznacza większość głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie oznacza wszystkie głoski miękkie, dźwięczne i bezdźwięczne w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie oznaczania głosek miękkich, dźwięcznych i bezdźwięcznych
„Dźwięki, brzdęki, komfort maleńki”. Głoski ustne i nosowe	- zna pojęcia <i>głoski ustne</i> i <i>głoski nosowe</i> - podaje przykłady głosek ustnych i nosowych	odróżnia głoski ustne od nosowych	poprawnie zapisuje większość wyrazów zawierających głoski ustne i nosowe	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w swoich wypowiedziach	swobodnie i twórczo wykorzystuje posiadaną wiedzę na temat głosek ustnych i nosowych w różnych sytuacjach problemowych
„Sensacje i komplikacje”. Pisownia połączeń wyrazowych <i>en, em, on, om</i>	- wyszukuje wyrazy z połączeniami literowymi <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>	zna zasady dotyczące pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>, stara się je stosować	stosuje zasady pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje połączenia literowe <i>en, em, on, om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni połączeń literowych <i>en, em, on, om</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	korzysta ze słownika ortograficznego				
„Impresja na temat wdzięku”. Tadeusz Kubiak <i>W stroju z mgły</i>	- omawia wrażenia czytelnicze po lekturze wiersza - wskazuje w wierszu nawiązanie do innego utworu poetyckiego - ogląda uważnie reprodukcje obrazów Edwarda Degasa - wie, jakie utwory zalicza się do liryki	- opisuje sytuację przedstawioną w wierszu - wskazuje obraz, do którego mogą nawiązywać słowa wiersza i uzasadnia swój wybór - wie, na czym polega przerzutnia - opisuje nastrój utworu	- wskazuje środki poetyckie użyte w opisie tancerki - opisuje obraz z punktu widzenia młodego odbiorcy - wyszukuje przerzutnie w tekście - omawia rymy w wierszu, objaśnia, na czym polega ich oryginalność	- objaśnia znaczenie metafory - opisuje obraz z punktu widzenia przewodnika muzealnego - przedstawia skojarzenia wywołane środkami poetyckimi - określa wpływ przerzutni na rytm utworu	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza - wypowiada się na temat tekstu, swobodnie odwołując się do kontekstów kulturowych
„Żyją jak pies z kotem czy gruchają jak gołąbki”. Pisownia zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i>	- wyszukuje wyrazy z zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - korzysta ze słownika ortograficznego	stosuje zasady ortograficzne do poprawnego zapisu wyrazów z zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i>	zapisuje poprawnie większość wyrazów z zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	zapisuje poprawnie wszystkie wyrazy z zakończeniami <i>-ę, -em, -q, -om</i> w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni zakończeń <i>-ę, -em, -q, -om</i>
„Mazur z przytupem miał wzięcie, kilka słów o akcencie”. Akcent wyrazowy i zdaniowy	- dzieli wyraz na sylaby - prawidłowo akcentuje wyrazy ze stałym akcentem	- wie, czym jest akcent wyrazowy - określa funkcję akcentu zdaniowego	- prawidłowo akcentuje większość wyrazów - stosuje w wypowiedzi właściwą intonację zdaniową	- prawidłowo akcentuje wyrazy - funkcjonalnie używa akcentu zdaniowego do wyeksponowania znaczeń wypowiedzi	świadomie i swobodnie stosuje wiedzę na temat akcentu wyrazowego i zdaniowego w swoich wypowiedziach ustnych
„Lubię popatrzeć sobie na czas, co gdzieś już pobiegł...”. Joanna Pollakówna <i>Stare fotografie</i>	- wskazuje zdjęcie stanowiące najlepszą ilustrację tekstu - wymyśla i zapisuje dialog, który mogły prowadzić bohaterki wiersza	- opisuje okoliczności wypowiedzi osoby mówiącej - określa nastrój bohaterki wiersza	- przytacza przenośnie obrazujące upływ czasu - wyraża opinię na temat fotografii jako dzieła sztuki - odpowiada na pytania z tekstu	- przedstawia refleksje związane z wierszem - dostrzega artystyczną kreację w fotografii - dostrzega retoryczny charakter pytań z tekstu	- analizuje tekst na poziomie metaforycznym - funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat różnych środków stylistycznych podczas analizy i interpretacji wiersza

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
	- zna funkcję pytania retorycznego - zna pojęcie sytuacji lirycznej	ustala, czego dotyczą pytania postawione w utworze	- ocenia elementy istotne podczas fotografowania artystycznego - objaśnia pojęcie sytuacji lirycznej		wyraża opinię na temat fotografii jako dziedziny sztuki, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska
„Jajko z bajkową niespodzianką”. Andrew Fusek Peters, <i>Agenci na deskorolkach. Nie byle co!</i> (fragment)	- ogląda zdjęcie Jajka Konwaliowego i czyta informacje na temat jego twórcy - wyszukuje w tekście wszystkie rzeczowniki nazywające klejnot - relacjonuje zdarzenia dotyczące kradzieży klejnotu - zna cechy powieści sensacyjnej i kryminalnej	- opisuje Jajko Konwaliowe przedstawione na ilustracji - rozumie, że słowa mogą wyrażać emocjonalny stosunek mówiącego do opisywanych rzeczy, czynności itp. - rozpoznaje bohaterów tekstu na podstawie wyrażen omownych - objaśnia, w jaki sposób oszukano przestępcę	- wykorzystuje w opisie przedmiotu informacje z tekstu - określa, które rzeczowniki z tekstu mają pozytywne, a które negatywne znaczenie - wskazuje informacje pochodzące spoza zamieszczonego fragmentu tekstu - wyraża opinię na temat skuteczności działania bohaterów	- uzasadnia, dlaczego jajko Fabergé uznaje się za dzieło sztuki - rozpoznaje nacechowanie dodatnie i ujemne wyrazów, wskazuje znaczenia neutralne - określa motywy działania wybranych bohaterów - dostrzega i omawia elementy humorystyczne w tekście	- redaguje bezbłędny językowo opis przedmiotu – oryginalny pod względem treści i stylu - twórczo i funkcjonalnie stosuje słownictwo nacechowane emocjonalnie
„Rozbite sejfy, skradzione dzieła”. Pisownia przedrostków	- wyszukuje wyrazy zawierające przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przedrostków - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące pisowni przedrostków i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni przedrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przedrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni przedrostków
„Muzyka słowami zagrana”. Adam	- czyta tekst i przypisy - wymienia bohaterów	relacjonuje treść fragmentu	wyszukuje w tekście potrzebne informacje	opisuje sytuację ukazaną we fragmencie	wzorcowo prezentuje tekst głosowo, uwzględniając przerzutnie

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
Mickiewicz <i>Pan Tadeusz</i> – <i>Księga IV</i> (fragmenty)	- wskazuje słowa pełniące funkcję refrenu - zapoznaje się z pojęciami: <i>instrumentacja głoskowa</i>, <i>wyliczenie</i>	- przedstawia Wojskiego - wymienia wyrazy dźwiękonaśladowcze - opisuje instrument Wojskiego	- charakteryzuje Wojskiego - wskazuje instrumentację głoskową i wyliczenie - wymienia środki językowe służące do opisu gry na rogu	- ocenia umiejętności Wojskiego - określa funkcje środków stylistycznych użytych we fragmencie eposu	interpretuje tekst, wykorzystując wnioski z analizy utworu
„Pod piracką banderą”. Robert Louis Stevenson, <i>Wyspa skarbów</i> (fragmenty)	- rozpoznaje prawdę i fałsz w wypowiedziach dotyczących treści tekstu - opisuje Wyspę Skarbów - redaguje krótki list w imieniu kapitana statku - wie, co jest tematem powieści przygodowej - określa typ narratora występującego we fragmencie powieści	- nadaje tytuły wydzielonym częściom tekstu - wyjaśnia, jakie wrażenie wywarła Wyspa Skarbów na bohaterach tekstu - wzbogaca treść listu o relację z wydarzeń rozgrywających się u brzegów wyspy - identyfikuje utwór jako powieść przygodową	- sporządza na podstawie tekstu mapę Wyspy Skarbów - wymyśla ofertę atrakcji turystycznych Wyspy Skarbów - prezentuje bohatera w formie zapisów na karcie postaci gry komputerowej - wie, czym charakteryzują się utwory zaliczane do epiki	- podaje różne znaczenia słowa <i>skarb</i> - określa oczekiwania bohaterów związane z wizytą na wyspie - opisuje emocje i uczucia jednego z bohaterów - ocenia akcję utworu i uzasadnia swoje zdanie	- swobodnie i funkcjonalnie posługuje się związkami frazeologicznymi w opisie emocji bohatera utworu - wykonuje oryginalny pod względem treści plakat odnoszący się do problemu piractwa internetowego - opracowuje prezentację na temat motywu poszukiwania skarbów, cechującą się oryginalnością formy i bogactwem treści
„Wielkie bitwy, zwycięscy dowódcy”. Pisownia przyrostków	- wyszukuje wyrazy zawierające przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach - dostrzega trudności ortograficzne w zakresie pisowni przyrostków - korzysta ze słownika ortograficznego	zna zasady dotyczące pisowni przyrostków i stara się je stosować	stosuje zasady pisowni przyrostków w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	poprawnie zapisuje przyrostki w zestawie ortogramów zawartych w ćwiczeniach	przedstawia oryginalne sposoby (np. zagadki, gry, infografiki) zapamiętania zapisu poznanych wyrazów z trudnością ortograficzną w zakresie pisowni przyrostków
„Ciemna i jasna strona Mocy”. George Lucas, <i>Gwiezdne wojny: część IV</i>	czyta fragment powieści, przypisy oraz informacje na	zna cechy filmu kultowego	odtwarza losy Republiki w formie tytułów rozdziałów kroniki	objaśnia pojęcie <i>film kultowy</i> w odniesieniu do <i>Gwiezdných wojen</i>	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę o sztuce filmowej

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
– <i>Nowa nadzieja</i> (fragmenty)	temat serii filmów <i>Gwiezdne wojny</i> - prezentuje główną bohaterkę i opowiada o okolicznościach jej pojmania - wyjaśnia, kim byli rycerze Jedi - wymienia elementy świata przedstawionego pozwalające zaliczyć utwór do gatunku s.f.	- rozpoznaje i nazywa cechy charakteru bohaterki tekstu - dostrzega kontrastowe zestawienie postaci w utworze - wie, co obejmuje scena filmowa	- opisuje bohatera reprezentującego siły zła - redaguje notatki prasowe na temat katastrofy statku powietrznego - obmyśla ujęcia do sceny bitwy kosmicznej	- opracowuje tekst informacyjny spełniający funkcję napisów wstępnych do filmu - określa znaczenie i rolę Czarnego Lorda w przebiegu akcji - wskazuje plan filmowy adekwatny do ukazania fragmentu bitwy	w wypowiedziach na temat problematyki tekstu i jego bohaterów
„Wśród wyrazów gości nie tylko wartości”. Wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	rozpoznaje wyrazy bliskoznaczne i przeciwstawne	dopasowuje do podanych wyrazów oraz związków wyrazowych synonimy i antonimy	używa wyrazów i określeń synonimicznych w różnych sytuacjach komunikacyjnych	funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach synonimy i antonimy	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat podobieństw i różnic znaczeniowych wyrazów
„Na srebrnych ekranach”. Marcin Kalita, <i>Aktorzy leczą ludzkie dusze</i> (fragmenty)	- wykorzystuje notatkę ze strony internetowej do uzyskania informacji o serialu - rozpoznaje komizm w wypowiedziach serialowych bohaterów - czyta wywiad z aktorką telewizyjną - wie, czym jest talk-show	- wie, jakie filmy zaliczane są do kina familijnego - wie, na czym polega i z czego wynika komizm słowny w wypowiedziach postaci filmowych - określa tematykę wywiadu - prezentuje opinię bohaterki wywiadu na temat aktorstwa	- określa tematykę serialu - objaśnia elementy komizmu słownego w wypowiedziach postaci - dostrzega zróżnicowanie pytań występujących w wywiadzie - wyraża własną opinię na temat aktorstwa	- objaśnia pojęcie <i>kino familijne</i> w odniesieniu do serialu <i>Rodzina zastępcza</i> - odtwarza humorystyczne wypowiedzi dialogowe postaci w szerszym kontekście sytuacyjnym - określa cel dziennikarza przeprowadzającego wywiad - formułuje własne pytania do wywiadu z aktorką	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje swoją wiedzę na temat przekazów audiowizualnych w wypowiedziach na temat problematyki tekstu
„Zrobić minę na widok miny”. Wyrazy wieloznaczne	rozpoznaje wyrazy wieloznaczne	podaje różne znaczenia wyrazów wieloznacznych	używa wyrazów wieloznacznych	funkcjonalnie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy wieloznaczne	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat wyrazów wieloznacznych

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
„W oparach absurdu i wyobraźni”. Konstanty Ildefons Gałczyński, <i>Teatrzyk Zielona Gęś</i> (fragmenty)	- przedstawia swoje reakcje odbiorcze związane z lekturą sztuki - podaje imiona postaci - podaje skojarzenia i związki wyrazowe ze słowem <i>osioł</i> - wie, czym jest kabaret	- wskazuje główne wydarzenie w prezentowanej scenie - wskazuje elementy świadczące o funkcji scenicznej tekstu - rozpoznaje cechy przypisane postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego - zna podstawowe informacje na temat <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i>	- analizuje fragment wypowiedzi bohatera pod kątem poprawności językowej - przedstawia reakcje bohaterów sztuki - wyciąga wnioski na temat ukształtowania postaci osła w utworze K.I. Gałczyńskiego - wskazuje elementy humorystyczne w sztuce	- analizuje znaczenie imion bohaterów sztuki - objaśnia absurdalność wybranej sceny - wskazuje element satyryczny w sztuce - wyjaśnia wpływ środków językowych na przesłanie utworu	- opracowuje scenariusz inscenizacji sztuki <i>Teatrzyku „Zielona Gęś”</i> – oryginalny pod względem treści i stylu - objaśnia na podstawie informacji w <i>Słowniczku</i> funkcje satyry w utworze K.I. Gałczyńskiego
„W słowach emocji szuka – trudna to sztuka”. Wyrazy nacechowane emocjonalnie	- rozpoznaje wyrazy wartościujące pozytywnie i negatywnie - zna pojęcia <i>zgrubienie</i> i <i>zdrobnienie</i>	- rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia w tekście - tworzy zdrobnienia i zgrubienia	- zna funkcję zdrobnień, zgrubień oraz innych słów wartościujących emocjonalnie - podaje wyrazy bliskoznaczne nacechowane emocjonalnie	używa zdrobnień, zgrubień oraz wyrazów nacechowanych emocjonalnie odpowiednio do przyjętego celu wypowiedzi	twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje umiejętności językowe oraz wiedzę na temat różnych form ekspresji słownej
„Kim będziesz i co zrobisz, kiedy kości się potoczą?”. Rady dla dyskutujących. Kazimierz Szymborska, <i>Czworo i kości</i> (fragmenty)	- wskazuje bohaterów realistycznych - rozpoznaje świat realistyczny i fantastyczny w powieści - opowiada o wydarzeniach - czyta rady dla dyskutujących - bierze udział w dyskusji	- określa charakter i rolę wszystkich postaci w powieści - objaśnia sposób zmiany charakteru świata przedstawionego - rozpoznaje gatunek literacki, do którego nawiązuje fabuła przedstawionej gry - rozpoznaje zwroty charakterystyczne dla	- charakteryzuje bohaterkę w formie karty postaci w grze - wykorzystuje informacje o RPG w analizie świata przedstawionego utworu - wskazuje elementy fabuły nawiązujące do literatury <i>fantasy</i> - wyraża opinię na temat RPG - formułuje właściwe kontrargumenty	- sporządza notatkę encyklopedyczną na temat jednej z postaci - odróżnia wydarzenia zaplanowane w grze od spontanicznych - określa rolę bohaterów w rozwoju akcji - posługuje się ze zrozumieniem słowem <i>dezaprobaty</i> - przestrzega wszystkich zasad kultury dyskusji	- przedstawia własne stanowisko w związku z omawianym problemem, formułuje przemyślane, twórcze uwagi - wyraża opinię na temat wartości gier komputerowych, trafnie dobierając argumenty na poparcie swojego stanowiska

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopelniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
UCZEŃ					
		różnych elementów dyskusji • formułuje poprawnie zbudowane argumenty w dyskusji			

mgr Jolanta Świąś